

OVERZICHT BESCHIKBARE TEKSTEN

PASTORAAL CONGRES NAAR EEN VITALE PAROCHIE Wegen tot volwassen geloof en kleine geloofsgroepen

11-13 maart 2012

Op www.stucom.nl :		
Zie onder bijlage 1	De uitnodiging 2012	De werkgroep
Zie onder bijlage 2	Achtergrond congres 2012 en verband met congres 2010	De werkgroep
0302	Verslag uit het tijdschrift Bouwen aan de Nieuwe Aarde, geplaatst in SCC-Bulletin 16	Kees Slijkerman
Zie onder bijlage 3	Programma 2012	
0352	Leven met elkander - teksten Thomas a Kempis en Dietrich Bonhoeffer over leven in gemeenschap, vertaald en gelezen door prof. dr. Fred van Iersel, Pastoraal Congres maart 2012.	Thomas a Kempis en Dietrich Bonhoeffer
0353de	Persönliche Geschichte Klemens Armbruster. Vision als Gründer und Teilnehmer von kleinen Glaubensgemeinschaften. [Duits] 1. Vortrag Pastorkongress 2012 März in Helvoirt, Nederland	Klemens Armbruster
0354de	Das Wie und Warum des WeG-Konzeptes - Klemens Armbruster [Duits] 2. Vortrag Pastorkongress 2012 März in Helvoirt, Nederland	Klemens Armbruster
0355	Ervaringen met WeG in het bisdom Hasselt - „Wie war der WeG mir weit“. Lezing van Hugo Quintiens, Pastoraal congres 12 maart 2012	Hugo Quintiens
0216, 0217 en 0219	Eerdere teksten van Klemens Armbruster op www.stucom.nl	Klemens Armbruster

Wie per e-mail gratis geïnformeerd wil blijven over een volgend pastoraal congres en/of over small Christian communities in de R.-k. Kerk, kan mailen naar het e-mailadres op www.stucom.nl/contact, met vermelding van 'zet mij op de mailinglist van de Nieuwsbrief Pastoraal Congres' en/of 'zet mij op de mailinglist van het SCC-Bulletin' (zie 0302 op www.stucom.nl).

BIJLAGE 1

UITNODIGING VOOR PASTORAAL CONGRES 2012

11-13 maart 2012

van zondagavond t/m dinsdagmorgen
in Bezinningscentrum Emmaus te Helvoirt

Thema: **NAAR EEN VITALE PAROCHIE,**
wegen tot volwassen geloof en kleine geloofsgroepen

Hoofdspreker: Klemens Armbruster (koptelefoons met vertaling beschikbaar)

Alle parochies hebben te maken met schaalvergroting, clustering, fusies van parochies of heroriëntatie na een al doorgevoerde fusie. Vertrouwde kaders vallen weg, persoonlijk pastoraat wordt moeilijker. Wat kunnen kleine geloofsgroepen in dit proces gaan betekenen?

Over het waarom en hoe van die geloofsgroepen leest u in het boek *Kleine geloofsgroepen, wegen naar een vitale parochie*, dat 4 november 2011 in Utrecht is gepresenteerd tijdens het symposium *Mobiele kerken*. Dit boek, uitgegeven door Abdij van Berne te Heeswijk, is een vrucht van de vorige pastorale congressen. Meer over dit boek: [0349](#) op www.stucom.nl.

In het komende pastoraal congres zullen we dieper en praktischer ingaan op het WeG-concept als een methode die twee dingen zeer vruchtbaar combineert: vorming tot volwassen geloof en gemeenschapsofbouw met kleine geloofsgroepen.

Het WeG-concept, m.n. de vorming *Opnieuw beginnen*, kwam al ter sprake in het pastoraal congres van 2008. Dankzij Officium Catecheticum is er al een paar jaar mee gewerkt in Nederland. Wat zijn de eerste ervaringen, waar lopen we tegen aan? Hoe kunnen we een paar stappen verder komen met kleine geloofsgroepen? Daar gaat het over tijdens het komende congres.

Klemens Armbruster is priester en pastoraal theoloog in het bisdom Freiburg. In het Duits-Zwitserse team dat het WeG-concept heeft ontwikkeld is Armbruster de bekendste schrijver en spreker geworden. We zijn dan ook heel blij dat hij komt.

Een tweede spreker is **Hugo Quintiëns** uit het bisdom Hasselt, waar al langer dan in Nederland gericht gewerkt wordt met kleine geloofsgroepen en met het WeG-concept. Hugo is een professionele begeleider in dat project maar ook deelnemer in zo'n kleine geloofsgroep.

Ook twee praktische theologen van de Faculteit Katholieke Theologie werken mee aan dit congres: **prof. dr. Fred van Iersel** en universitair docent **dr. Kees de Groot**.

Visioen

De opbouw en de groei van parochies zal volgens Armbruster in de toekomst vooral gebeuren via de geestelijke scholing van volwassenen. Een aangepast geloofsaanbod enkel voor kinderen en jongeren volstaat niet meer. 'Wegen naar een volwassen geloof' zouden standaard tot het aanbod van een moderne parochie moeten behoren. Als volwassenen een aangepaste geloofservaring opdoen, kan dit vergaande gevolgen hebben. Ze ontdekken hun eigen, door God gegeven charisma en willen hiermee concreet aan de slag gaan. En ze willen met anderen gemeenschap beleven. Zo komt een parochie tot groei en nieuw leven. Dat is niet alleen het visioen van Klemens Armbruster, het blijkt ook in Nederland te werken. Zie www.opnieuwbeginnen.com.

Het *volledige programma*, waarin ook Eucharistie, getijdengebed, workshops en veel tijd voor ontmoeting, staat op www.stucom.nl, nr. [0345-4](#).

Workshops

Op de maandagmiddag zijn er workshops over: 'Aan de slag met het WeG-concept' met Rob Landré van Officium catecheticum; 'In gesprek met schrijvers van *Kleine geloofsgroepen* dr. Kees van Vliet en Kees Slijkerman', 'Missionair jeugdwerk in je parochie', met Linda de Graaf van Rock Solid en 'Diaconie en kleine geloofsgroep', met diaken Walther Burgering. Meer over deze workshops: www.stucom.nl, 0345-4.

Voor wie?

Dit pastoraal congres is voor degenen die in de R.-K. Kerk werkzaam zijn in de pastoraal of daartoe in opleiding zijn: priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers, leden van pastoraatgroepen, pastorale ondersteuners, catecheten en categoriale zielzorgers. In verband met het onderwerp worden de pastorale beroepskrachten uitgenodigd om een

parochiaan mee te nemen, om zo samen inspiratie op te doen om de parochie nieuwe impulsen te kunnen geven.

Aanmelding: via congres@stucom.nl met het [aanmeldingsformulier](#), nr. 0345-3 op www.stucom.nl. U kunt dit formulier opslaan op uw computer, invullen en als bijlage naar congres@stucom.nl sturen. Lukt dat niet, dan kunt het uitprinten, invullen en opsturen naar C. Schrama, diaken, De Lind 52, 5061 HX Oosterwijk.

Kosten: afhankelijk van de kamer die u kiest kost deelname aan het hele congres (inclusief twee overnachtingen, linnengoed, alle maaltijden, koffie/thee) tussen de 120 en 145 euro p.p.. Deelname aan alleen de maandag (zonder overnachting, maar incl. alle maaltijden, koffie/thee) kost 45 euro. Zie alle keuzemogelijkheden op het aanmeldingsformulier.

Plaats: Bezinningscentrum Emmaus, www.emmausbezinningscentrum.nl.

Werkgroep

Dit 7^e pastorale congres is voorbereid door een **werkgroep**, waarin pastorale beroepskrachten zitten die deelnamen aan de voorgaande pastoraal congressen en medewerkers van de Kerkelijke Bewegingen en Nieuwe Gemeenschappen. Het is een werkgroep van de gezamenlijke [Kerkelijke Bewegingen en Nieuwe Gemeenschappen](#). De werkgroepleden:

Voorzitter:	Ir. Enno Dijkema
Projectleider:	Kees Slijkerman
Leden:	Prof. dr. Fred van Iersel diaken, pater Pieter van Wijlick s.s.s., Kees Schrama diaken, drs. Leon Everts diaken, ing. Harm Ruiten, Agnes van Zeeland, Carla Roetgerink p.w., drs. Cornelia de Graaf en Annemiek Kurstjens.

Vanuit de bisschoppenconferentie is Mgr. J. van Burgsteden s.s.s. als referent voor de Kerkelijke Bewegingen en Nieuwe Gemeenschappen bij de voorbereidingen betrokken.

Meer nieuws over dit congres

- staat op www.stucom.nl in documentnummer [0345](#).
- en in het gratis SCC-bulletin, aan te vragen via www.stucom.nl/contact.

Aanvullende informatie in documenten op www.stucom.nl

- teksten van Klemens Armbruster: 0216, 0217 en 0219
- het small Christian communities (SCC)-bulletin: 0302
- het 6^e congres, 'Wie inspireert de parochie' (2010): 0259 en 0312.
- 5e congres: 0243 en 0193. Dat congres was in 2008 en ging over 'Small Christian Communities als gaven voor de vitaliteit van parochies'.
- lezingen van prof. dr. Jozef Wissink en dr. Sake Stoppels over het boek *Kleine geloofsgroepen*: 0347 en 0348.
- over het boek *Kleine geloofsgroepen*: 0349.

BIJLAGE 2

WAT AAN CONGRES 2012 VOORAF GING

versie 2-2-12 met vervolgvragen

Congres 2008

Het Pastoraal congres in 2008 ging over *small Christian communities als gaven voor de vitaliteit van parochies* (zie [0193](#) op www.stucom.nl). Na afloop was duidelijk dat pastores en andere parochieverantwoordelijken gebaat zouden zijn bij een handzaam boek over dit onderwerp. In november 2011 was dit boek klaar. De titel is *Kleine geloofsgroepen, Wegen naar een vitale parochie*. Meer over dit boek: [0349](#) op www.stucom.nl.

Boek

Het eerste exemplaar van *Kleine geloofsgroepen* werd 4 november 2011 overhandigd aan hulpbisschop mgr. dr. E. de Jong, tijdens het [symposium](#) *Mobiele Kerken* in Utrecht. Mgr. De Jong hield daarbij een vurig pleidooi voor dit soort groepen. (In het Pastoraal congres van 2008 heeft hij er een lezing over gegeven: [0223](#) op www.stucom.nl.)

Symposium

Twee sprekers hadden voorinzage gehad in de tekst van het boek *Kleine geloofsgroepen* en reageerden 4 november 2011 op de inhoud. De lezing van dr. Sake Stoppels van de VU, *Mobiliseert de kleine groep de kerkelijke gemeente? Protestantse ervaringen*, staat als [0347](#) op www.stucom.nl; de lezing van prof. dr. Jozef Wissink van de FKT, *Over kleine geloofsgroepen: MOBIELE KERKEN*, als [0348](#).

Dr. Sake Stoppels: 'Het is echt een mooi boek geworden met zowel meer theoretische reflecties als praktische handreikingen. Ik hoop oprecht dat het boek zijn weg zal vinden in de Rooms-katholieke kerk (en daarbuiten!) en dat het een stimulans zal zijn voor het groepswork in de parochie.'

Congres 2012

Het gestructureerd werken aan 'kleine geloofsgroepen' staat in de Rooms-katholieke parochies in Nederland nog in de kinderschoenen. Tijdens het komende Pastoraal congres, 11 t/m 13 maart 2012, zullen ook ervaringen uit Duitsland en België ingebracht worden. Het onderwerp is dan *Naar een vitale parochie. Wegen tot volwassen geloof en kleine geloofsgroepen*. Zie [0345](#) op www.stucom.nl.

Vervolg vragen

Reacties op de inhoud van het boek en nieuwe vragen die tijdens het symposium van 4 november zijn opgekomen worden verwerkt in het programma van het pastoraal congres 2012.

Aan Klemens Armbruster uit Duitsland zijn deze vervolgvragen voorgelegd:

-Hoe is de verhouding tussen organisatorische schaalvergroting en spirituele schaalverkleining? Wat heeft het vormen van *small Christian communities* te maken met het fuseren van parochies?*

-Wat denkt u van de stelling dat een parochie tijdens fusie- en kerksluitingsprocessen geen goed klimaat zijn om (via WeG) kleine christelijke gemeenschappen te starten?

-Hoe moeten we de verhouding zien tussen de kleine groep en eventuele grotere kaders waarbinnen deze functioneert? Wat is de basiseenheid van de kerk anno 2011?

-Wat denkt u van de stelling dat de megaparochies die uit fusies van oudere parochies ontstaan geen gemeenschappen zijn? [Is es ein *Gemeinschaft von Gemeinschaften* oder ein *administrative Einheit mit Gemeinschaften*, ein *Organisation mit Gemeinschaften*?]

-Welke ruimte is er in kleine christelijke gemeenschappen voor het atheïsme in onszelf en het wereldse denken dat in ons zit? Sluit deze vraag aan bij het project van dialoog met de ongelovigen, van paus Benedictus XVI? Wat denkt u van de stelling “dat kleine christelijke gemeenschappen niet missionair kunnen zijn als ze niet aan dat project van dialoog met de ongelovigen deelnemen; anders zijn ze alleen een hergroepering van reeds actieve christenen.” Het dialoogproject van de H. Vader stelt ons indirect de vraag hoe we niet alleen omgaan met de ongelovige in onszelf, maar ook in de omgeving."

Aan Hugo Quintiens uit België is gevraagd in zijn lezing ook iets te zeggen over:

- Wie kunnen *small Christian communities* leiden?
- Wat is de rol van de bisschop?
- Moeten *small Christian communities* 'aan de leiband van de pastoor' functioneren?
- Hoe kunnen *small Christian communities* met de r.-k. kerk verbonden blijven?

De vraag 'Wat betekent het vloeibaar worden van kerk en kerkgrenzen en het groeiend non-denominatieel denken voor het functioneren van de kleine groep?' kan besproken worden in de workshop 'In gesprek met schrijvers van *Kleine geloofsgroepen*', verzorgd door dr. Kees van Vliet, pastoor en theoloog, en Kees Slijkerman.

Kees Slijkerman
projectleider Pastoraal congres
02-02-2012

*Deze vraag van dr. Stoppels is aan Armbruster als volgt uitgelegd:

"The 1st question comes from the speech of the protestant theologian dr. Sake Stoppels ([0347](#) op www.stucom.nl). In our book on small groups some authors state that the formation of small groups is a good remedy in times of 'organisatorischer Erweiterung des Aufgabenbereichs (Dutch: organisatorische schaalvergroting)'. The idea is: "After creating mega-parishes, parishioners have to travel further for Mass and parish meetings. They may feel lost in the bigger parish meetings outside their hometown. SO, as a compensation we create small groups where participants know each other." Dr. Sake Stoppels doubts about this way of thinking. He says: In mainstream Protestantism the small group has always been seen as important, but always rather few protestants participated in small groups. The influence of small groups has always been relatively big. Especially in more evangelical and pietistic circles. In streams where the personal faith is important, people are more interested in small groups. There is a correlation between theology and spirituality at the one hand, and attention for creation groups *mit Inhalt* at the other hand. So, you cannot transport the format of the one theology/spirituality to the other. So, 'organisatorischer Erweiterung des Aufgabenbereichs (Dutch: organisatorische schaalvergroting)' and creating fruitful small groups are in fact two different stories. At least in Protestantism. The question is: What has the creation of small groups (to express your faith, to pray together and to support each other) to do with 'organisatorischer Erweiterung des Aufgabenbereichs'/'the creation of big parishes out of old parishes'.

BIJLAGE 3

PROGRAMMA

PASTORAAL CONGRES 2012, 11-13 maart te Helvoirt

Thema: NAAR EEN VITALE PAROCHIE,
wegen tot volwassen geloof en kleine geloofsgroepen

Zondagavond 11 maart 2012

17.00	Aankomst, registratie, kamers, (vóór 17.00 zijn de kamers niet beschikbaar)
18.00	Broodmaaltijd
19.00	Opening
19.10	Prof. dr. Fred van Iersel, diaken: <i>Hoe sluit dit congres aan op het vorige congres, op het boek 'Kleine geloofsgroepen'</i> (uitgegeven in november 2011 door Abdij van Berne) en het symposium 'Mobiele kerken' (4 november 2011)?
19.30	Klemens Armbruster pr.: <i>Hoe hij tot zijn visie kwam en zelf ervaring opdeed als stichter en deelnemer van kleine geloofsgroepen/small Christian communities</i> . Een persoonlijk verhaal.
20.15	Reacties uitwisselen in groepjes. Gespreksvragen na voorstelronde: Hoe staan we er zelf in? Wat pik je op uit de lezing van Armbruster?
21.15	Completen, dagsluiting in kapel
21.35	Informeel samenzijn in het Atrium

Maandagmorgen 12 maart 2012

8.00	Lauden, ochtendgebed in de kapel
8.30	Ontbijt
9.30	Opening
9.35 –10.15	Klemens Armbruster pr.: <i>Het waarom en hoe van het WeG-concept</i> .
10.15	Koffie- theepauze
11.00– 11.40	Hugo Quintiens over: <i>Wat hebben we in het bisdom Hasselt in de praktijk ontdekt</i> bij het werken vanuit het WeG-concept met de werkboeken 'Opnieuw beginnen' en 'Jonge wijn in nieuwe zakken'. In het bisdom Hasselt wordt al decennia lang gewerkt aan het animeren van small Christian communities. Een aantal jaren geleden kozen ze daar voor het WeG-concept. Nu zijn er ongeveer vijftien teams mee bezig. (Meer: http://www.kerknet.be/admin/files/assets/wegwijzer.pdf)
11.40	Aansluitend plenair reageren op beide lezingen
12.00	Mededelingen over het middagprogramma
12.05	Pauze

Maandagmiddag 12 maart 2012

12.30	Warme middagmaaltijd
	Pauze
14.30	Koffie en thee in het atrium
15.00	Keuzeprogramma met workshops: - 'Aan de slag met het WeG-concept' Met o.a. Rob Landre van Officium catecheticum; - 'In gesprek met de schrijvers van <i>Kleine geloofsgroepen</i> ', dr. Kees van Vliet, pastoor en theoloog, en Kees Slijkerman; - 'Diaconie en kleine geloofsgroep', o.l.v. diaken Walther Burgering; - 'In gesprek met Armbruster en Quintiens'. Meer over de workshops: zie onder.
16.30	Pauze
17.00	Eucharistieviering
18.00	Broodmaaltijd
18.30	Boekentafel

Maandagavond 12 maart 2012

19.30	Opening
19.35	In dit programmaonderdeel kijken we naar praktijkvoorbeelden: <i>Hoe lukt het om parochies te vitaliseren met kleine geloofsgroepen?</i> Wat is er mogelijk als het initiatief uitgaat van een parochiaan, of van de pastoor, of van het pastorale team, of van een nieuwe beweging of nog anders? Korte presentatie van veldonderzoek door Kees Slijkerman, Interviews met parochiemedewerkers uit o.m. Den Bosch en Utrecht.

	Reflectie op veldonderzoek en interviews door dr. Kees de Groot, universitair docent praktische theologie aan de Universiteit van Tilburg. Dr. Kees de Groot was medewerker kerkopbouw voor het bisdom Rotterdam en werkt sinds 2001 als universitair docent in Tilburg. Hij werkte mee aan het studieboek <i>Levend lichaam. Dynamiek van christelijke geloofsgemeenschappen in Nederland</i> (Kampen 20112).
20.55	Mededelingen
21.00	Completen, dagsluiting in de kapel.
21.20	Informeel samenzijn in het Atrium

Dinsdagmorgen 13 maart 2012

8.00	Lauden, ochtendgebed in de kapel
8.30	Ontbijt
9.30	Zang en gebed
9.35	Klemens Armbruster: <i>Praktische ervaringen met het vormen, vermenigvuldigen en jarenlang laten doorgroeien van kleine geloofsgroepen.</i>
10.15	Zoempauze, gesprekjes n.a.v. de lezing
10.25	Plenaire reacties op de lezing
10.40	Afsluiting met een <i>reflectie door prof. dr. Fred van Iersel</i> op de lezingen van K. Armbruster.
10.45	Pauze, koffie en thee
11.30	Eucharistieviering
12.30	Warm middagmaaltijd en afscheid

MEER OVER DE WORKSHOPS VAN MAANDAGMIDDAG

Workshop 'Ik heb in het boek *Kleine geloofsgroepen gelezen, en nu...*'. In gesprek met twee schrijvers van dit boek: dr. Kees van Vliet, pastoor en theoloog, en Kees Slijkerman. Daarin is ruimte voor uw eigen vragen en komen ook aan bod de vragen die [prof. Jozef Wissink](#) en [dr. Sake Stoppels](#) 4 november stelden na lezing van het boek: welke ruimte is er in zo'n geloofsgroep voor 'de atheïst in mezelf', wat betekent het vloeibaar worden van de kerk en van kerkgrenzen en een groeiend non-denominatieel denken voor het functioneren van de kleine groep?

Workshop 'Diaconie en small Christian community', door diaken Walther Burgering. (Hoe) kunnen diaconale werkgroepen ook een small Christian community worden? (Hoe) kunnen small Christian communities met een diaconaal profiel gevormd worden? (Hoe) kunnen bestaande small Christian communities hun diaconale dimensie gestalte geven. Zijn small Christian communities ook mogelijk als 'zelfhulpgroepen' in achterstandsituaties, bijvoorbeeld in inrichtingen van justitie en gezondheidszorg?

Workshop 'Aan de slag met het WeG-concept', met Rob Landré van Officium Catecheticum (die informatiebijeenkomsten en toerusting voor begeleiders verzorgt in bisdommen, dekenaten, vicariaten etc.) Een workshop met informatie over de in het Nederlands vertaalde materialen en over de ondersteuning die daarbij geboden wordt.

Workshop 'In gesprek met Armbruster en Quintiens'

Dit is document 0370 op www.stucom.nl